

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi rendeletre az Európai Ügyészség létrehozásáról

(COM(2013) 534 final)

(2014/C 170/14)

Előadó: **Eugen LUCAN**

2013. július 17-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat tanácsi rendeletre az Európai Ügyészség létrehozásáról

COM(2013) 534 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2013. november 20-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság december 10–11-én tartott, 494. plenáris ülésén (a december 11-i ülésnapon) 176 szavazattal 7 ellenében, 13 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB megfelelőnek tartja az Európai Bizottság kezdeményezését. Egy európai ügyészség létrehozása fontos mérföldkő az olyan új jogi mechanizmusok kialakítása felé, amelyek egyszerre védik az Unió pénzügyi érdekeit és az európai polgárok pénzügyi hozzájárulását az európai költségvetéshez.

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy meg kell védeni az Unió pénzügyi érdekeit, de stabilabb lenne az EU büntetőjogi rendszerének koherenciája, ha a rendelet részletesen és pontosan meghatározná a használt terminológiát,⁽¹⁾ és mindenekelőtt azokat a bűncselekményeket, amelyek sértik az Unió pénzügyi érdekeit, és amelyeket következőképpen üldözni kell a tagállamokban. A meghatározásokat bele kellene foglalni a rendeletbe, vagy szerepelhetnének egy mellékletben, amelyet az Eurojustról szóló rendelet⁽²⁾ mintájára kellene kidolgozni, esetleg egy irányelvvel kiegészítve a rendeletet. Ez a fogalom meghatározás biztosíthatja az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekményekről szóló későbbi rendelet keretét, és így garantálhatja a jogszerűség elvének („nullum crimen sine lege”) tiszteletben tartását.

1.3 Az EGSZB úgy véli, hogy az új Európai Ügyészség feladatait az Európai Unió működéséről szóló szerződés 86. cikkének (2) bekezdésében szereplő rendelkezésekre kell korlátozni. A határokon átnyúló bűnözésről szóló hatásvizsgálat hiányában korai az Ügyészség feladatkörének a 86. cikk (4) bekezdése alapján történő kiterjesztése.

1.4 Az EGSZB azt ajánlja, hogy azon eljárásoknál és jogvitáknál, amelyekben az Ügyészség részes fél, alkalmazzanak eljárási garanciákat a gyanúsítottak számára, megfelelően a rendelethez kapcsolódó normáknak – mindenekelőtt az Európai Unió Alapjogi Chartájának és különösen a tisztességes eljáráshoz és a védelemhez való jognak –, amelyek a nemzeti jogszabályoknál magasabb szintű védelmet biztosítanak. Az EGSZB úgy gondolja, hogy a „védelemhez való jog” tartalmazza azt is, hogy biztosítani kell a vád és a védelem közötti „egyenlő erőviszonyok” elvének tiszteletben tartását.

1.5 Az EGSZB az „Európai kezdeményezés a demokráciáért és az emberi jogokért” (EIDHR) nyomkövetési bizottság feladatkörének kiterjesztését javasolja olyan új hatáskörökkel, amelyek az emberi jogok és alapvető szabadságok biztosításának nyomon követésére, különösképpen az Európai Ügyészség létrehozásával összefüggésben, és az emberi jogoknak a büntetőeljárásokban történő tiszteletben tartására vonatkoznak. Ez a nyomkövetési bizottság együttműködik majd az EGSZB összes szekciójával, valamint a többi, a tárgyban illetékes európai és nemzeti szintű intézménnyel. Az EIDHR-bizottság⁽³⁾ oly módon működik majd, hogy mind az EU és a tagállamok, mind pedig az EU és a harmadik országok kapcsolataiban nyomon követi és értékeli majd az emberi jogok tiszteletben tartását.

⁽¹⁾ Lásd a COM(2013) 534 final jelű dokumentum 2. cikkének b) pontját, 4. cikkének (1) bekezdését, valamint 12. cikkét, továbbá a jelen vélemény 4.1. pontjában („Tárgy, fogalom meghatározások, hatáskör”) szereplő magyarázatokat.

⁽²⁾ COM(2013) 535 final, 3. cikk (1) bekezdés: „Az Eurojust hatásköre az 1. mellékletben felsorolt bűncselekményformákra terjed ki.”

⁽³⁾ Ez a bizottság a REX szekció mellett végzi majd tevékenységét. Az aktív polgárság és az alapvető emberi jogok védelme a SOC szekció hatáskörébe tartozik.

1.6 Az EGSZB úgy véli, hogy a szakértői testületben, amely az európai ügyész előválogatási folyamatában az Európai Bizottságnak ad konzultatív véleményt, egy-egy taggal képviseltetnie kellene magát az EGSZB-nek, a Régiók Bizottságának, az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének, a Számvevőszéknek és az Európai Unió Ügyvédi Kamarái Tanácsának (CCBE). E konzultatív szakértői testületnek legalább 11 tagból kellene állnia.

1.7 Az EGSZB szerint az Európai Ügyészség működését meghatározó alapvető elveknek a jogszerűség és a hierarchikus alárendeltség elveit is tartalmazniuk kellene, amelyeket a rendelet nem említ meg kifejezetten.

1.8 Az EGSZB úgy véli, hogy a rendeletnek sokkal több garanciát kellene tartalmaznia az európai ügyészek jogainak és kötelezettségeinek gyakorlására vonatkozóan is, illetve a visszaélések és a súlyos szakmai hibák esetében jelentkező felelősségük tekintetében.

1.9 Az EGSZB az Európai Ügyészség által gyűjtött és a büntetőbíróknak benyújtott bizonyítékok elfogadhatósága kapcsán felhívja a figyelmet arra, hogy az ilyen bizonyítékok értékelés nélküli elfogadása olyan helyzetet teremthet, amelyben nem érvényesül az egyenlőség, és sérül az „egyenlő erőviszonyok” elve. Mivel a rendelet 32. cikkének (5) bekezdése szerint az érintett személyeket „megilleti az alkalmazandó nemzeti jog által számukra biztosított valamennyi eljárási jog”, ami alatt nyilvánvalóan azt kell érteni, hogy ez a bizonyítékok elfogadhatóságának eljárására is kiterjed, meg kell állapítani, hogy a rendelet rendelkezései ellentmondásosak, és a rendelet ahhoz vezethet, hogy sérülnek a büntetőjogi eljárásban megváltott személyek jogai.

1.10 A személyes jellegű adatok gyűjtését és feldolgozását olyan személyek esetére kellene korlátozni, akikkel szemben megalapozott gyanú áll fenn arra vonatkozóan, hogy az Unió pénzügyi érdekei elleni bűncselekményt követtek el. Ellenkező esetben a magánéletükbe történő komoly és aránytalan beavatkozásról lenne szó.

1.11 Az EGSZB szerint az Európai Ügyészség intézménye révén garantálni lehet az európai polgárok által az Unió költségvetéséhez tett pénzügyi hozzájárulások védelmét. Az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekményekkel kapcsolatos definíciókat a rendeletre vonatkozó javaslatban és az irányelvjavaslatban egységes módon kell meghatározni és összehangolni.

2. Háttér és általános megjegyzések

2.1 Az Európai Ügyészség létrehozását célzó egyeztetések több mint egy évtizede tartanak.⁽⁴⁾ 2011 májusában az Európai Bizottság közleményt fogadott el az Európai Unió pénzügyi érdekeinek a büntetőjog és igazgatási vizsgálatok által biztosított védelméről,⁽⁵⁾ amelyben javaslatokat fogalmazott meg az EU pénzügyi érdekei védelmének javítása érdekében.

2.2 Az utóbbi három évben azok az esetek, amelyekben fennállt a csalás gyanúja, átlagosan évi kb. 500 millió eurót képviseltek, de a becslések szerint a csalások tényleges összesített értéke ennél sokkal magasabb. A csalások teljes értékének nagyon kis részét, nevezetesen kevesebb mint 10%-át sikerül a bűnelkövetőktől visszaszerezni.⁽⁶⁾ Úgy becsülhető, hogy 2010-ben az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekmények keretében (tagállami szinten) lefoglalt összegek 46%-a a közszférából, 52%-a pedig a magánszférából származik. Az érintett területek szempontjából a csalások az alábbiak szerint oszlanak meg: 17% a mezőgazdaságban, 1% a cigarettákhoz kapcsolódóan, 6% a vám, 11% a közvetlen beszerzések vagy kiadások, 27% az EU intézményei, 19% a külső segítségnyújtás és 19% a strukturális alapok terén történt. Általában véve az OLAF jelentéseiből az tűnik ki, hogy ezek az arányok érvényesek 2011 és 2012 tekintetében is. Egy ilyen jellegű megközelítés az uniós büntetőpolitika szintjén tesz szükségessé konkrét megoldásokat és fellépéseket.

2.3 2012 júliusában az Európai Bizottság irányelvjavaslatot fogadott el az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről. A dokumentum tartalmazza az Unió költségvetése elleni bűncselekmények közös meghatározását, a minimális szankciók (köztük a súlyos bűncselekményekre kiszabott börtönbüntetés) összehangolását, valamint a közös törvényi elévülési időt.

⁽⁴⁾ Zöld könyv a Közösségek pénzügyi érdekeinek büntetőjogi védelméről és az Európai Ügyészség létrehozásáról, COM(2001) 715 final, 2001. december 11. (magyar nyelven nem elérhető).

⁽⁵⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0293:FIN:HU:PDF>.

⁽⁶⁾ Az SWD(2013) 275 final jelű hatásvizsgálat összefoglalója, 2. o., 1.2. bekezdés.

2.4 2012 folyamán és 2013 elején az Európai Ügyészség létrehozása tárgyában európai szintű viták és találkozók sorát tartották. ⁽⁷⁾ Az Unió helyzetéről szóló 2012. szeptemberi beszédében Barroso elnök megerősítette az Európai Bizottságnak az Európai Ügyészség tényleges létrehozására vonatkozó elkötelezettségét.

2.5 2013. július 17-én az Európai Bizottság jogszabálysomagot tett közzé, amely több, az Eurojust struktúrájának megreformálását, az OLAF irányításának javítását, illetve az Európai Ügyészség létrehozását célul kitűző rendeletből állt.

2.6 Az Európai Ügyészség fő feladata az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekmények üldözése lesz. Hatáskörrel fog rendelkezni e bűncselekmények felkutatására és a gyanúsítottakkal szembeni nyomozás lefolytatására, valamint adott esetben az ilyen bűncselekmények feltételezett elkövetőinek az uniós tagállamok illetékes bíróságai elé állítására.

3. Az Európai Ügyészség létrehozására vonatkozó rendeletjavaslat ismertetése

3.1 Az Európai Ügyészség létrehozása nem kötelezettség, hanem lehetőség. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) úgy rendelkezik, hogy a Tanács – az Európai Parlament egyetértését követően – egyhangú határozattal „létrehozhatja” az Európai Ügyészséget. Az Európai Ügyészség létrehozásának jogalapja és szabályai az EUMSZ 86. cikkében szerepelnek; ezeknek megfelelően „Az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekmények üldözésére a Tanács különleges jogalkotási eljárás keretében elfogadott rendeletekben az Eurojustból Európai Ügyészséget hozhat létre.”

3.2 Az EUMSZ 86. cikkének (4) bekezdése értelmében az Európai Tanács az Európai Ügyészség hatáskörét a több államra kiterjedően is hatást gyakorló súlyos bűncselekményekre is kiterjesztheti.

3.3 Az Európai Ügyészség létrehozásáról szóló rendelet a következő elemeket tartalmazza: tárgy és fogalommeghatározások, általános szabályok (az Európai Ügyészség jogállása és szervezete, kinevezések és felmentések, alapelvek), hatáskör, a nyomozásra, a vádemelésre és a bírósági eljárásra vonatkozó eljárási szabályok, az eljárási biztosítékokra vonatkozó szabályok, bírósági felülvizsgálat, adatvédelem, az Európai Ügyészség kapcsolatai az uniós intézményekkel, költségvetési hatások.

3.4 Az Európai Ügyészség által végzett eljárási cselekmények bírósági felülvizsgálata a nemzeti hatóságokra hárul.

3.5 Az EU-szerződések értelmében ⁽⁸⁾ Dánia nem vesz részt az Európai Ügyészségben.

3.6 A bel- és igazságügyi politikák területén az Egyesült Királyság és Írország egy kivülmaradási rendelkezés kedvezményezettje, ami azt jelenti, hogy e két ország nem lesz részese az Európai Ügyészségnek, hacsak önként és kifejezetten ennek ellenkezőjéről nem döntenek.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Tárgy, fogalommeghatározások, hatáskör

4.1.1 Habár e rendelet 1. cikke „létrehozza” az Európai Ügyészséget, ennek működése és operativitása kizárólag az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás elleni küzdelemről szóló irányelv ⁽⁹⁾ végrehajtási idejének lesz a függvénye. Ez az irányelv tartalmazza az Unió pénzügyi érdekeit elleni bűncselekmények és illegális tevékenységek meghatározásait. Az Európai Ügyészség létrehozása hasznos az európai polgárok által az EU költségvetéséhez tett pénzügyi hozzájárulás védelme szempontjából.

4.1.2 Az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás elleni küzdelemről szóló irányelv ⁽¹⁰⁾ szerint az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekmények a következők:

- i. az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalások (3. cikk);
- ii. az Unió pénzügyi érdekeit érintő, csalással kapcsolatos bűncselekmények (4. cikk): az információk átadása vagy át nem adása, pénzmosás, tisztességtelen előnyök ígérete vagy biztosítása uniós tisztviselő számára;

⁽⁷⁾ COM(2013) 534 final, 3. és 4. oldal.

⁽⁸⁾ Az EUMSZ 22. sz. jegyzőkönyvének 1. és 2. cikke.

⁽⁹⁾ A rendelet 2. cikkének b) pontja erre a „2013/xx/EU irányelvként” hivatkozik.

⁽¹⁰⁾ A COM(2013) 534 final jelű dokumentumban ez a „2013/xx/EU irányelvként” szerepel.

iii. felbujtás, bűnsegédlet és kísérlet (az irányelv 5. cikke csak ezek büntetését tartalmazza, a meghatározásuk nélkül).

4.1.3 Az EGSZB úgy véli, hogy e bűncselekmények határozott és pontos jogi meghatározása szükséges egy olyan cikk beépítésével, amely világosan meghatározná az Európai Ügyészség által vizsgálандó bűncselekményeket. Emellett a kisebb súlyú bűncselekményeket (bizonyos kárérték, például 10 000 euró alatt) ki kell zárni az Európai Ügyészség illetékességi köréből. Véleménye szerint az irányelvbe foglalt valamennyi meghatározást pontosítani, és azokat a rendeletben is szerepeltetni kell, ideértve a „tisztviselő”⁽¹¹⁾ fogalmát is (amely a közszférában létező fogalmat a magánszféra felé is kiterjeszti). A rendeletre vonatkozó javaslatban és az irányelvjavaslatban szereplő összes fogalom meghatározást egyértelmű módon kell pontosítani, részletezni, harmonizálni és egységesíteni.

4.1.4 Az EGSZB véleménye szerint a tárgynak, a fogalom meghatározásoknak és az Európai Ügyészség hatáskörének világos meghatározására szolgáló másik megoldás az Európai Ügyészség feladatait meghatározó cikkeik közül néhánynak a módosítása lenne⁽¹²⁾ egy olyan mellékletre való hivatkozással, amelyet az Eurojustra vonatkozó rendelet mintájára kellene összeállítani.⁽¹³⁾ Ezt a mellékletet az irányelvre vonatkozó javaslat kiegészíthetné és harmonizálhatná.

4.1.5 Biztosítani kell az Európai Ügyészség hatáskörének egyértelműségét és vitathatatlanágát. Bár annak egyértelműsítése, hogy mely bűncselekmények tartoznak a hatáskörébe, az uniós jogszabályt (a 2013/xx/EU irányelvet) végrehajtó nemzeti jogra való hivatkozással történik, ha az ilyen bűncselekmények bizonyos jellemzői (például a határokon átnyúló jelleg, az Unió érdekeinek érintése vagy európai tisztviselők részvétele, hogy csak néhányat említsünk) rögzítésre kerülnek a rendeletben, az koherens büntetőpolitikát biztosítana, amelynek keretében az Unió pénzügyi érdekeit sértő minden bűncselekménytípust egységes módon kezelnék.

4.1.6 A rendeletnek azonban nem lenne szabad az Európai Ügyészség hatáskörét olyan bűncselekményekre kiterjesztenie, amelyek kapcsán a nemzeti ügyészségek vezetik a nyomozást. Ugyanígy fel kellene sorolni azokat a feltételeket is, amelyek lehetővé teszik annak meghatározását, hogy azokban az esetekben, amikor az Európai Ügyészség járulékos hatáskörrel rendelkezik, mi tekinthető „meghatározónak” (prevalensnek). Ennek hiánya tagállamonként eltérő jogi értelmezéseket és gyakorlatokat eredményezhet.

4.1.7 Határokon átnyúló nyomozás esetén olyan helyzet állhat elő, amelyben bizonyos tagállamok nem működnek együtt az Európai Ügyészség nyomozati rendszerével. Az európai ügyész és a delegált európai ügyészek közötti kapcsolatok lehetővé teszik annak elkerülését, hogy egyazon bűnügyben több tagállam is nyomozást indítson. Meg lehetne határozni egy egyszerű szabályt a leghamarabb felkért joghatóságot illetően: a büntetőjogi eljárást abban a tagállamban kellene megindítani, amelynek joghatóságaihoz az adott ügyben először fordultak.

4.2 Az Európai Ügyészség létrehozására vonatkozó szabályok

4.2.1 Bár az európai ügyészt az Európai Parlament hozzájárulásával a Tanács nevezi ki, a jelöltek előválogatásában fontos szerep hárul az Európai Bizottságra, amely „összeállítja az előválogatott jelöltek listáját”, és „kikéri az általa létrehozott (...) testület véleményét”.⁽¹⁴⁾ Az EGSZB azt ajánlja, hogy az európai ügyész kiválasztásának folyamatában a konzultatív eljárás keretében az Európai Bizottság emelje 7-ről 11-re a szakértői testület létszámát, emellett pontosítsa, hogy az Európai Bíróság, a nemzeti legfelsőbb bíróságok, a nemzeti ügyészségek tagjai vagy más, magasan képzett és tapasztalt jogászok közül hányan lesznek a testület tagjai, valamint egészítse ki utóbbi az EGSZB-nek, a Régiók Bizottságának, az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének, a Számvevőszéknek és az Európai Unió Ügyvédi Kamarái Tanácsának (CCBE) egy-egy tagjával.

4.2.2 Az EGSZB jogalkotási megoldásként indokoltan tartaná, hogy a bírakra vonatkozóan is vezessenek be külön garanciákat, amelyek a függetlenség, az egyenlőség és az elfogulatlanság mellett védelmet és stabilitást is biztosítanának számukra. Ezzel kapcsolatban az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy mindenképpen szükség van az ügyészek elmozdíthatatlanságára, különösen akkor, amikor panasz irányul ellenük.

4.2.3 Az európai ügyészt vagy helyetteseit az Európai Unió Bírósága – az Európai Parlament, a Tanács vagy a Bizottság kérelmére – mentheti fel tisztségéből. Az Európai Unió Bírósága rendelkezik hatáskörrel a delegált európai ügyészek, az európai ügyész vagy annak helyettesei által a polgároknak okozott károk kapcsán is. A Bíróság vizsgálja ki és kezeli az ilyen károkkal kapcsolatos panaszokat. Az EGSZB szükségesnek tartja, hogy a kártalanításra vonatkozó jogviták esetén az Európai Unió Bírósága közölje határozatait az Európai Parlamenttel, a Tanáccsal és az Európai Bírósággal.

⁽¹¹⁾ COM(2012) 363 final, 4. cikk (5) bekezdés.

⁽¹²⁾ Lásd a COM(2013) 534 final dokumentum 1. cikkének b) pontját, 4. cikkének (1) bekezdését és 12. cikkét.

⁽¹³⁾ COM(2013) 535 final, 3. cikk „Az Eurojust hatásköre az 1. mellékletben felsorolt bűncselekményformákra terjed ki.”

⁽¹⁴⁾ COM(2013) 534 final, 8. cikk (3) bekezdés.

4.2.4 Az Európai Ügyészség működését meghatározó alapelveket a jogszerűség és a hierarchikus alárendeltség elvével is ki kellene egészíteni, amelyeket a rendelet nem említ meg kifejezetten. Biztosítani kell annak lehetőségét, hogy az Európai Ügyészség hivatalból felkérhesse saját magát. Az európai bünyügyi nyomozási rendszer koherensebbé és egységesebbé válna, ha az Európai Ügyészség jogosult lenne kötelező érvényű irányelveket és utasításokat címezni az OLAF-hoz.

4.2.5 Belső működési határozatok révén hatékony kommunikációs mechanizmusokat kellene kialakítani, amelyek garantálják, hogy az Ügyészség, az ügyész, annak helyettesei és a személyzet minden külső befolyástól mentes legyen.

4.2.6 A rendelet a bűncselekmények két típusát különbözteti meg: az első típusú bűncselekmények automatikusan az Európai Ügyészség hatáskörébe tartoznak (12. cikk), míg a második típus (13. cikk) olyan bűncselekményeket tartalmaz, amelyek valamilyen módon kapcsolódnak az első kategóriába tartozókhoz (kapcsolódó cselekmények). Az EGSZB úgy gondolja, hogy amíg nincsenek egyértelmű definíciók magukra a bűncselekményekre és az azonos tényeken alapuló cselekményekre, addig az Európai Ügyészség hatáskörének nem kellene kiterjednie azokra a bűncselekményekre, amelyek vonatkozásában a nyomozást a nemzeti ügyészségek végzik (az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekményekhez szorosan kötődő bűncselekmények). A rendeletben említett egyedüli viszonyítási kritériumokat a „meghatározó” bűncselekmény⁽¹⁵⁾ és az „azonos tényeken alapuló bűncselekmény” fogalma jelenti. Ezek, mivel a bűncselekmény fogalma nincsen világosan meghatározva, kiszámíthatatlanná teszik a rendeletet. (Milyen szempontból meghatározóak a tárgyalat bűncselekmények? Az érintett személyek, a megsértett törvénycikkek, a pénzügyi következmények stb. szempontjából?)

4.3 A nyomozásra, a vádemelésre és a bírósági eljárásra vonatkozó eljárási szabályok

4.3.1 A rendelet szerint, amely meghatározza, hogy az Európai Ügyészség milyen konkrét nyomozati cselekményeket alkalmazhat majd és milyen körülmények között, nyomozati cselekmények csak azokkal a bűncselekményekkel összefüggésben végezhetőek, amelyek az Európai Ügyészség hatáskörébe tartoznak. Az Unió szintjén össze kell hangolni azokat a különböző típusú döntéseket, amelyeket az Európai Ügyészség a nyomozás végén hozhat, ideértve a vádirat benyújtását és az eljárás megszüntetését.

4.3.2 Az, hogy az Európai Ügyészség által gyűjtött és a büntetőbíróságoknak benyújtott bizonyítékok értékelés nélkül elfogadhatóak, olyan helyzetet teremthet, amelyben a védelem hátrányára nem érvényesül az egyenlőség és sérül az „egyenlő erőviszonyok” elve. Miközben az Ügyészséget az Unió valamennyi struktúrájával, szervezetével, hivatalával és ügynökségével, valamint a tagállami hatóságokkal való intézményi együttműködés segíti, sem a vádlott, sem a védelem nem rendelkezik hasonló eszközökkel az ártatlanság bizonyítására, és így sérülni fog az „egyenlő erőviszonyok” elve.

4.3.3 Egy műveletnek az igazságszolgáltatás megfelelő működése érdekében történő lezárása egyes nemzeti rendszerekkel összeegyeztethetetlen intézkedésnek bizonyulhat, és ezt nem lenne tanácsos a bírósági felülvizsgálat hatálya alól kivonni. Az EGSZB azt javasolja az Európai Bizottságnak, hogy a rendeletben határozza meg a „művelet” fogalmát, továbbá pontosítsa annak alkalmazási feltételeit, különösen olyan cselekmények esetében, amelyekben az Európai Ügyészség járulékos hatáskörrel rendelkezik.

4.3.4 A gyanúsítottak és az Európai Ügyészség eljárási szabályai által érintett más személyek számára a vonatkozó szabályoknak, különösképpen az Európai Unió Alapjogi Chartájának megfelelően előírt eljárás garanciák autonóm módon meghatározhatnak bizonyos olyan jogokat (hallgatáshoz való jog, ügyvédi segítség igénybe vételéhez való jog), amelyeket az Unió joganyaga még nem szabályozott. Ezeket a jogokat nemcsak a „gyanúsítottakra”, hanem a tanúkra is alkalmazni kellene.

4.4 Bírósági felülvizsgálat

4.4.1 A feladatainak ellátása során elvégzett eljárási cselekmények bírósági felülvizsgálata tekintetében az Európai Ügyészség nemzeti hatóságnak minősül. Az EGSZB véleménye szerint meg kellene teremteni az Európai Ügyészség belső cselekményeire vonatkozó uniós szintű bírósági felülvizsgálat lehetőségét.

4.4.2 Az Európai Ügyészség belső eljárási szabályzata (a belső működési szabályzat) nem vonatkozhat kizárólag az ügyek elosztására, hanem más fontos szempontokat is tartalmaznia kellene, mint amilyen a hierarchia, a struktúra, az irányítás, a konkrét feladatok stb. Bár ezek a belső szabályok nem rendelkeznek végrehajthatósági erővel, és csak intézményközi jelentőséggel bírnak, a jogbiztonság érdekében jogalkotónak kellene őket tekinteni, és hivatkozási alapul kellene szolgálniuk a valamely bűncselekmény ügyében történő nyomozás által érintett polgárok számára. Ez a megoldás összhangban áll a Szerződés 86. cikkének (3) bekezdésével is, amely szerint az uniós jogalkotónak meg kell határoznia azokat a szabályokat, amelyek az Európai Ügyészség által feladatai ellátása során végzett eljárási cselekményeinek bíróság általi felülvizsgálatára vonatkoznak.

⁽¹⁵⁾ COM(2013) 534 final, 13. cikk „Járlékos hatáskörök”, (1) bekezdés.

4.5 A személyes adatok védelme

4.5.1 Az adatvédelmi szabályok az Európai Ügyészség vonatkozásában részletezik és kiegészítik a személyes adatok uniós szervek általi feldolgozására vonatkozó uniós jogszabályokat.⁽¹⁶⁾ A személyes adatok csak akkor adhatók át harmadik országoknak, amennyiben létezik ilyen értelmű megállapodás. Akkor adhatók továbbá csak ki harmadik országoknak, ha ez a konkrét bűnüldözéshez feltétlenül szükséges, és amennyiben a harmadik ország megállapodás által biztosítja és betartja az EU-val azonos szintű adatvédelmet. Az ilyen adatok kezelésének felügyeletét az Európai Ügyészség tevékenységeinek keretében az európai adatvédelmi biztosra, valamint az illetékes nemzeti hatóságokra kell bízni.

4.5.2 A feldolgozandó személyes jellegű adatokat olyan személyek adataira kellene korlátozni, akikkel szemben megalapozott gyanú áll fenn arra vonatkozóan, hogy az Unió pénzügyi érdekei elleni bűncselekményt követtek el. Ellenkező esetben a magánéletbe történő komoly és aránytalan beavatkozásnak és az alapvető emberi jogok chartája megsértésének esete állna fenn.

4.5.3 Az EGSZB úgy véli, hogy bizonyos, például a 37. cikk (4) bekezdésében említett adatok gyűjtését csak akkor lehet végezni, ha az feltétlenül szükséges, és határozott ok-okozati, valamint lényegi kapcsolat áll fenn a vizsgált ügyekkel. Bizonyos további, személyes jellegű (a 37. cikk (4) bekezdésében felsorolt) adatok gyűjtését meg kell indokolni azzal, hogy az a nyomozáshoz mindenképpen szükséges, és szem előtt tartja az Európai Unió Alapjogi Chartáját, valamint az emberi jogok európai egyezményét és a tagállamok valamennyi, legkorszerűbb adatvédelmi jogszabályát.

4.5.4 Az EGSZB szerint a személyes adatokat törölni kellene az aktákból és a nyilvántartásokból, hogyha azokra nincsen feltétlenül szükség, illetve minden olyan ügyben, amelyben az érintett személyek ellen nem emelnek vádat.

Kelt Brüsszelben, 2013. december 11-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE

⁽¹⁶⁾ Különösképpen a személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozása tekintetében az egyének védelméről, valamint az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 45/2001/EK rendelet.